

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, r.

PS.I.431.93.2024.DG

**Pani
Barbara Bednarz
Wójt Gminy Świerczów
ul. Brzeska 48**

46-112 Świerczów

W y s t ą p i e n i e   p o k o n t r o l n e

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Gmina Świerczów

ul. Brzeska 48, 46-112 Świerczów

Miejsce przeprowadzania czynności kontrolnych:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczowie

ul. Brzeska 15, 46-112 Świerczów

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Daria Grabowska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierująca zespołem inspektorów,
- **Anna Namysło** – starszy inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

28 sierpnia i 2 września 2024 r.

IV. Zakres kontroli

Realizacja zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

---

¹ (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.); nazywana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego: „ustawą”.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Gminy Świerczów w kontrolowanym zakresie.

Powyższa ocena wynika z ustaleń kontroli opisanych w części VI wystąpienia pokontrolnego.

VI. Ustalenia kontroli

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczowie (zwany dalej Ośrodkiem) funkcjonuje na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą nr XLII/444/2023 Rady Gminy Świerczów z dnia 29 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie. W Statucie znajdują się zapisy dotyczące realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ośrodkiem kieruje i reprezentuje go na zewnątrz Kierownik Ośrodka.

Szczegółowe zasady pracy oraz strukturę Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie przyjęty Zarządzeniem Nr 55/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie.

W regulaminie znajduje się zapis z którego wynika, że Ośrodek realizuje zadania własne i zlecone gminie w zakresie m. in. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Dokument określa również zadania przypisane asystentowi rodziny, które są zgodne z zapisem art. 15 ustawy.

Na podstawie art. 178 ustawy Wójt Gminy Świerczów upoważnił z dniem 4 maja 2012 r. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Obecny kierownik posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych i podejmowania działań i prowadzenia postanowień w indywidualnych sprawach z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, określone w zarządzeniu Wójta Gminy Świerczów z dnia 29 lutego 2024 r. nr 0050/38/2024.

1. Składanie radzie gminy rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny

Dokumentacja poddana kontroli wskazuje, że w dniu 20 marca 2024 r. złożono w Urzędzie Gminy Świerczów roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2023 r. z uwzględnieniem potrzeb związanych z realizacją zadań, co jest zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy. Sprawozdanie zawiera opis działań w zakresie zapewnienia rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego, niezbędnych zasobów lokalowych i finansowych, poprawę jakości opieki sprawowanej przez rodziców biologicznych.

Uchwałą nr XLVI/493/2023 Rady Gminy Świerczów z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Świerczów przyjęto program na lata 2024 – 2026 dla Gminy Świerczów. W latach poprzednich funkcjonował Program Wspierania Rodziny w Gminie Świerczów przyjęty Uchwałą nr XIII/116/2019 Rady Gminy Świerczów z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Świerczów na lata 2020-2023.

Aktualnie obowiązujący Program zawiera opis i zakres działania organizacji i instytucji działających na rzecz rodzin, diagnozę środowiska i problemów występujących w Gminie, analizę SWOT.

Adresatami Programu są rodziny z terenu Gminy Świerczów doświadczające problemów opiekuńczo - wychowawczych, zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Program określa również cele szczegółowe jakimi są:

- 1) zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- 2) zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny,
- 3) poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

W programie zawarty został harmonogram realizacji zadań Programu wraz z opisem poszczególnych zadań i działań, określeniem wskaźników ich realizacji, realizatorów, planowanych terminów realizacji oraz źródeł finansowania.

W dokumencie uwzględniono również efekty jakie są przewidywane w wyniku przeprowadzonych działań.

Program zakłada monitorowanie działań oraz jego ewaluację w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin w Gminie i pojawiających się potrzeb. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

2. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z kwalifikacjami określonymi w art. 12 i 13 ustawy oraz tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny

W kontrolowanym okresie w Ośrodku zatrudniony był 1 asystent rodziny, w wymiarze pełnego etatu.

Asystent legitymował się wykształceniem wyższym magisterskim na kierunku pedagogika w specjalności resocjalizacja i profilaktyka społeczna. W aktach osobowych asystenta znajdowały się oświadczenia potwierdzające, że pracownik nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, ani nie była mu ona zawieszona ani ograniczona, nie dotyczy go obowiązek alimentacyjny, nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. W aktach pracownika znajdowało się zaświadczenie wskazujące na niefigurowanie w Krajowym Rejestrze Karnym. Asystent złożył również oświadczenie z treści którego wynika, że nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. **Powyższy fakt nie został jednak zweryfikowany przez kierownika Ośrodka. Zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560) przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi na pracodawcy lub innym organizatorze takiej działalności oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności, ciążą obowiązki określone w ust. 2-8. Pracodawca lub inny organizator uzyskuje informacje, czy dane osoby, o której mowa w ust. 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.**

Asystenta rodziny zatrudnił kierownik jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, tj. Kierownik Ośrodka, co jest zgodne z art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny był zatrudniony w systemie zadaniowego czasu pracy, zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy.

Stosownie do art. 17 ust. 3 i 4 ustawy praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta jest prowadzona, a także asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą asystent rodziny ukończył warsztaty i szkolenia:

- „Bezpieczeństwo pracownika socjalnego z uwzględnieniem zmian w prawie. Prawne aspekty związane z podnoszeniem poziomu bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych”,
- „Asystent rodziny w praktyce”- szkolenie on-line

Stosownie do art. 16 ust. 2 ustawy asystent rodziny ma możliwość korzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Asystent wymienia doświadczenia w ramach spotkań i rozmów z pracownikami i Kierownikiem Ośrodka oraz osobami z którymi ma kontakt w jednostkach, z którymi współpracuje, tj. np. przedstawicielami szkół, ośrodków zdrowia, policji, sądów.

W okresie objętym kontrolą asystent rodziny pracował w tym samym czasie z 8 rodzinami co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działań rodzin wspierających

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit a. ustawy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnia się pomoc asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa. W Gminie monitoruje się środowiska zagrożone uzależnieniami i wykluczeniem społecznym, motywuje do podjęcia terapii oraz zapewnia pomoc materialną oraz rzeczową rodzinom potrzebującym.

W Urzędzie Gminy zatrudniony jest prawnik oraz terapeuta uzależnień, specjaliści są dostępni dla rodzin z terenu gminy Świerczów 1 raz w tygodniu. Ponadto wsparcie zapewniają również placówki oświatowe działające na terenie gminy. Wsparcie psychologiczno- pedagogiczne zapewnia również Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Namysłowie gdzie często są kierowane dzieci.

Ponadto rodziny mogą korzystać ze wsparcia specjalistów zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie.

W Gminie nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież korzystają z zajęć opiekuńczych i wychowawczych, kulturalno-oświatowych oraz sportowych organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Świerczowie oraz świetlice szkolne.

Z dokumentacji podlegającej kontroli wynika, że działania podejmowane przez pracowników Ośrodka odbywają się we współpracy m.in. z przedstawicielami placówek oświatowych, policji, sądu, służby zdrowia oraz innych instytucji działającymi na terenie Gminy Świerczów, a także poza terenem gminy.

Na terenie Gminy nie funkcjonują rodziny wspierające w rozumieniu art. 29 ustawy. **W gminie nie promuje się możliwości wsparcia rodzin w formie rodzin wspierających. Na stronie internetowej nie zamieszcza się informacji dotyczących rodzin wspierających, nie rozpowszechnia się również informacji w inny sposób.**

4. Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające

W okresie objętym kontrolą Gmina finansowała podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny określonych w art. 176 pkt 4 lit. b ustawy. Przedstawiono faktury z tytułu poniesionych kosztów na płatne szkolenie dla asystenta. Faktury opiewały na kwotę 990,00 zł.

W Gminie nie funkcjonują rodziny wspierające, w związku z czym nie zachodzi konieczność pokrywania kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że Gmina stosownie do art. 176 pkt 5 ustawy ponosi częściową odpłatność za dzieci przebywające w pieczy zastępczej, w wysokości 10%, 30% lub 50% wydatków w zależności od okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj. zgodnie z zasadami finansowania określonymi w art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy.

Zgodnie z przedstawionym zestawieniem księgowym kosztów ponoszonych przez Gminę, wydatki ponoszone były z tytułu przebywania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej, które wyniosły następująco:

- 1) z tytułu pobytu 2 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 r. – 17.207,21 zł;
- 2) z tytułu pobytu 2 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 r. do 2 września 2024 r. – 10.122,27 zł.

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I półrocze 2024 r. oraz za II półrocze 2023 r. zostało sporządzone przez Gminę Świerczów w Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazane Wojewodzie Opolskiemu w terminie określonym w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz.1195). **Sprawozdanie za I półrocze 2023 r. zostało przekazane z przekroczeniem ustalonego w Rozporządzeniu terminu.**

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy

Z pisemnego wyjaśnienia Kierownika Ośrodka wynika, że pracownik socjalny prowadzi monitoring o którym mowa w art. 176 pkt 7 ustawy. W sytuacji gdy wystąpi w rodzinie zagrożenie kryzysem lub trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzinie przydzielany jest asystent rodziny.

8. Wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Gmina Świerczów korzystała z ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny na rok 2023 r.” i otrzymała środki finansowe z Funduszu Pracy w wysokości 8.252,45 zł. Z otrzymanych środków Gmina wykorzystwała kwotę 6 252 48 zł, a niewykorzystane środki w kwocie 1 999,97 zł zwrócono na konto Wojewody.

9. Wspieranie rodziny zgodnie z zasadami określonymi w dziale II rozdziale 1 i 2 ustawy

Na terenie Gminy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie ze strony asystenta rodziny i pracowników socjalnych, którzy dokonują analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz pomagają w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.

Z dokumentacji poddanej kontroli wynika, że w okresie podlegającym kontroli liczba rodzin objętych wsparciem asystenta była zgodna z art. 15 ust. 4 ustawy.

Kontroli poddano dokumentację 4 rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w badanym okresie oraz 2 rodzin w przypadku których dokonano analizy monitorowania rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem.

Z kontrolowanych akt wynikało, że okres współpracy asystenta z rodziną wynosi od 3 miesięcy do 6,5 roku.

Ustalono, że przed podjęciem współpracy z asystentem rodziny, pracownik socjalny przeprowadzał z rodziną wywiad środowiskowy, co jest zgodne z art. 11 ust. 1 ustawy.

W przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, po dokonaniu analizy sytuacji rodziny pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy formułował wniosek do Kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta oraz uzasadniał potrzebę jego przyznania rodzinie. Kierownik przydzielał asystenta rodzinie wskazanej przez pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy.

Asystenta rodziny przyznawano rodzinie za jej zgodą, stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy.

W 1 przypadku na 4 rodziny na dokumencie dotyczącym wyrażenia zgody na współpracę z rodziną, zgodę wyraził tylko 1 członek rodziny. Na dokumencie nie znajdowało się potwierdzenie na wyrażenie zgody drugiego małżonka.

Dokumentacja prowadzona z rodziną wskazuje jednak na aktywną współpracę asystenta z obydwoma rodzicami wobec czego powyższa nieprawidłowość nie ma wpływu na przebieg oraz efektywność współpracy z rodziną. Z dokumentacji wynika również, że małżonkowie wspólnie biorą czynny udział w działaniach zaplanowanych przez asystenta. Wobec czego powyższa nieprawidłowość ma charakter uchybienia gdyż niedopełnienie ww. czynności (tj. brak podpisu jednego z małżonków na formularzu zgody rodziny na współpracę z asystentem) ma jedynie skutek formalny.

Stwierdzono, że rodziny, którym przydzielono asystenta borykały się z takimi problemami jak: niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, choroba psychiczna, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, nieporadność w realizowaniu dziennego rozkładu dnia, bezrobocie.

Ustalono, że w badanym okresie nie zaistniała konieczność przydzielenia asystenta rodziny na podstawie art. 11 ust. 1a ustawy, tj. małoletniemu rodzicowi opuszczającemu młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy.

W okresie podlegającym kontroli nie zaistniała konieczność realizacji przez asystenta zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923).

Asystent opracowywał i realizował plan pracy z rodziną, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy.

W planach określony był cel główny i cele szczegółowe pracy z rodziną. **W planach nie zostały jednak zawarte terminy realizacji poszczególnych działań i przewidywane efekty co jest niezgodne z art. 15 ust. 3 ustawy.**

Plany pracy z rodziną były sporządzane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym oraz aktualizowane w zależności od zmiany sytuacji w rodzinie.

W wylosowanych do kontroli rodzinach nie było sytuacji w której dziecko przebywało w pieczy zastępczej w związku z czym, brak jest zasadności dokonywania oceny art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Asystent sporządzał ocenę sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku oraz przekazywał ją Kierownikowi Ośrodka, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Dokument zawierał opis zawierający opis aktualnej sytuacji rodziny oraz informację o sposobie realizacji poszczególnych celów, zadania wykonane w rodzinie w półrocznym okresie, stosunek rodziny do współpracy z asystentem, napotkane przeszkody w realizacji założonych działań we współpracy z rodziną, rokowania, wnioski i uwagi asystenta.

Dokumentacja prowadzona przez asystenta sporządzana była w sposób zindywidualizowany, adekwatnie do potrzeb i sytuacji rodzin oraz występujących w nich trudności. Asystent dostosowywał kierunek pracy z rodziną do możliwości rodziny oraz zasobów gminy, a przed sporządzeniem planu pracy z rodziną dokonywał wstępnej diagnozy rodziny co miało na celu rozpoznanie problemów występujących w rodzinie, określenie mocnych i słabych stron rodziny oraz dokonanie analizy aktualnej sytuacji bytowej rodziny.

Działania podejmowane w celu realizacji planu pomocy rodzinie z opisem przebiegu wizyt oraz częstotliwość spotkań były odnotowywane w dzienniku wizyt w środowisku. Z dokumentacji wynikało, że asystent pracował z rodziną w miejscu zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę, co jest zgodne z art. 14 ustawy. Częstotliwość wizyt asystenta wynosiła ok. 1-10 razy w miesiącu.

Asystent w każdym przypadku rozpoczęcia współpracy z rodziną dokonywał analizy wstępnej sytuacji rodziny rozpoznając sytuację zdrowotną rodzin, socjalną, mieszkaniową, skład rodziny, miejsce zatrudnienia, sytuację szkolną dziecka, instytucje i osoby bliskie z którymi współpracuje i kontaktuje się rodzina.

Asystent wspierał i udzielał pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, towarzyszył w czynnościach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, udzielał pomocy przy sporządzaniu i przygotowywaniu pism do różnych instytucji. Wspierał rodziny w planowaniu budżetu domowego, motywował członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, znalezienia zatrudnienia, wspierał w zakresie poprawy sytuacji materialnej i mieszkaniowej. Ponadto pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, wspierał rodzinę we właściwym prowadzeniu gospodarstwa domowego poprzez mobilizowanie do regularnych porządków, gotowania zdrowych potraw, robienia zakupów w przemyślany i ekonomiczny sposób. Motywował rodziny do współpracy z przedstawicielami szkół, pedagogiem, kuratorem, poradniami. Asystent zachęcał rodziny do podniesienia poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,

m.in. poprzez doradztwo w zakresie opieki i wychowania dzieci, wskazywał sposoby wspólnego spędzania czasu. Podejmował działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci. Ponadto monitorował wizyty rodzin u lekarzy, terapeuty, psychologa oraz sposób wykonywania zaleceń lekarskich, poradni.

W badanym okresie współpracę zakończono z 2 rodzinami. Powodem zakończenia współpracy z rodzinami było:

- osiągnięcie zaplanowanych celów – w 1 przypadku,
- brak współpracy rodziny z asystentem – w 1 przypadku.

W celu objęcia rodziny, z którą zakończono współpracę, monitoringiem, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, asystent podejmował przez okres 5 do 6 miesięcy czynności związane z monitorowaniem sytuacji w rodzinie. W aktach rodziny znajdują się notatki służbowe asystenta wskazujące na comiesięczny kontakt z rodzinami.

Stosownie do art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy, asystent współpracował z podmiotami osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny m. in. sądem, policją, pracownikami służby zdrowia, kuratorem, psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, przedszkolem, szkołą.

Asystent rodziny wyjaśnił kontrolującemu, że w przypadku rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” stosownie do treści art. 15 ust. pkt 19 ustawy współpracował z uczestnikami grupy roboczej/diagnostyczno-pomocowej utworzonej w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Wójt Gminy Świerczów Zarządzeniem z dnia 11 września 2023 r. nr 0050/79/2023 w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Świerczów powołał do Zespołu m. in. Asystenta rodziny.

VII. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

W trakcie kontroli stwierdzono, że niewłaściwie podejmowane działania przez Ośrodek mają charakter nieprawidłowości, niemniej nie stanowią podstawy do negatywnej oceny pracy Ośrodka w kontrolowanym zakresie.

W trakcie kontroli stwierdzono:

- 1. Uchybienie** polegające na braku wyrażenia zgody na współpracę z asystentem przez 1 z rodziców dzieci.
- 2. Nieprawidłowości**, polegające na:

- 1) niezweryfikowaniu przez kierownika Ośrodka pracownika w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym co jest niezgodne z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagroženiom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich,
- 2) braku promowania w gminie możliwości wsparcia rodzin w formie rodzin wspierających,
- 3) przekazaniu sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I półrocze 2023 r., z przekroczeniem terminu ustalonego rozporządzeniem,
- 4) niezawieraniu w planach pracy z rodziną terminów realizacji poszczególnych działań i przewidywanych efektów co jest niezgodne z art. 15 ust. 3 ustawy.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości oraz uchybień był niewystarczający nadzór kierownictwa nad realizowanymi zadaniami oraz niewłaściwe interpretacja przepisów ustawy.

Niezweryfikowanie pracownika przez kierownika Ośrodka w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym może skutkować dopuszczeniem do pracy osoby nie spełniającej wymóg art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy oraz tym samym osoby stwarzającej zagrożenie dla podopiecznych.

Niestwarzanie warunków w Gminie do działania rodzin wspierających może skutkować niedostatecznym wsparciem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub udzielaniem go w niewłaściwy sposób.

Przekazanie sprawozdania po terminie może skutkować brakiem możliwości rzetelnego rozeznania sytuacji gminy przez Wojewodę i Ministerstwo w zakresie wykonania zadań z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz planowania działań zmierzających do wspierania rodzin.

Niezawieranie w planach pracy z rodziną terminów realizacji poszczególnych działań i przewidywanych efektów może skutkować niewystarczającym określeniem spodziewanych efektów z wykonanych zadań oraz terminu ich wykonania co może mieć wpływ na efektywność współpracy z rodziną.

Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczowie funkcjonuje na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Rady Gminy Świerczów w sprawie uchwalenia

statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie. W Statucie znajdują się zapisy dotyczące realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

- 2) szczegółowe zasady pracy oraz strukturę Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie, stanowiący załącznik do Zarządzenia Kierownika Ośrodka,
- 3) sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny zostało przekazane w terminie określonym w art. 179 ust. 1 ustawy,
- 4) Rada Gminy Świerczów biorąc pod uwagę potrzeby o których mowa powyżej, uchwaliła 3-letni gminny program wspierania rodziny na lata 2024-2026 zgodnie z wymogiem art. 176 ust. 1 ustawy. W latach poprzednich funkcjonował Program Wspierania Rodziny w Gminie Świerczów przyjęty na lata 2020-2023,
- 5) Gmina przekazała sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w terminach określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednak w przypadku 1 sprawozdania przekazanego w okresie kontrolnym, formularz przekazany został do Wojewody Opolskiego z przekroczeniem terminu określonego w § 3 ust. 1 rozporządzenia,
- 6) asystent rodziny posiadał uprawnienia do wykonywania zawodu asystenta rodziny zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1 lit b ustawy,
- 7) kierownik Ośrodka nie zweryfikował czy pracownik figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym,
- 8) asystent jest zatrudniony w systemie zadaniowego czasu pracy, co jest zgodne z art. 17 ust. 2 ustawy,
- 9) asystent rodziny nie prowadzi postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy,
- 10) Gmina finansowała podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny, zgodnie z art. 176 pkt 4 ustawy,
- 11) asystent rodziny ma możliwość korzystania z poradnictwa, stosownie do art. 16 ust. 2 ustawy,
- 12) na terenie Gminy nie funkcjonują rodziny wspierające w rozumieniu art. 29 ustawy. W Gminie nie ma promocji zachęcającej rodziny do pełnienia funkcji rodzin wspierających lub informującej o takiej możliwości,
- 13) Gmina nie prowadzi placówek wsparcia dziennego, pomoc w organizacji czasu wolnego dla dzieci zapewnia się poprzez działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Świerczowie,

- 14) Gmina ponosi częściową odpłatność za dzieci przebywające w pieczy zastępczej stosownie do art. 176 pkt 5 ustawy, zgodnie z zasadami finansowania określonymi w art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy,
- 15) Ośrodek prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej zamieszkałego na terenie Gminy, lecz w badanym okresie wszystkie rodziny z trudnościami były objęte wsparciem asystenta rodziny,
- 16) Gmina w 2023 r. korzystała z ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny na rok 2023 r.”,
- 17) Ośrodek zapewnia rodzinom wsparcie i pomoc pracownika socjalnego, asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa,
- 18) Kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodzinie wskazanej przez pracownika socjalnego, zgodnie z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy,
- 19) w przypadku 1 z rodzin tylko 1 z rodziców złożył zgodę na współpracę z asystentem,
- 20) okresowe oceny sytuacji rodziny były sporządzane i przekazywane Kierownikowi Ośrodka zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy,
- 21) plany pracy były opracowane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 22) w planach określone zostały działania mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, plany nie zawierały jednak terminów ich realizacji i przewidywanych efektów, co jest zgodne z art. 15 ust. 3 ustawy.

VIII. Zalecenia pokontrolne

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości oraz uchybienia, stosownie do art. 197 d ust. 1 ustawy

zalecam:

- 1) weryfikowanie przez Kierownika Ośrodka zatrudnianych pracowników, którzy mają kontakt z dziećmi, w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym, przed dopuszczeniem osoby do pracy w myśl art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich,
- 2) podjęcie działań w celu tworzenia warunków w Gminie do funkcjonowania rodzin wspierających, zgodnie z art. 176 pkt 3 lit b ustawy,

- 3) przekazywanie sprawozdań resortowych zgodnie z terminami określonymi w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 4) zawieranie w planach pracy z rodziną terminów realizacji poszczególnych działań i przewidywanych efektów zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy,
- 5) pozyskiwanie formalnej zgody na współpracę z asystentem od obydwójga rodziców.

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska

Inspektor Wojewódzki

Anna Namysło